

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de Madoz, núm. 31 y 35

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes
Fora	8 » trimestre.
Un número sol.	1 »
Anuncis á preus convencionals.	

LA FEBRE D' OR

per En Narcís Oller.—2.^{on} volúm.

Que 'ns dispensi en primer lloch l' autor per nostra tardansa en parlar del segon volúm de la seva mes capdalt novela. La nostra tardansa es excusable, si 's te en compte que l' ha motivada una malaltia. Grat sia á Deu que podem cumplir l' encárrech que 'ns feren nostres bons amichs de LO CATALANISTA, á quins regrací de tot cor pel bon afecte que ab tal motiu han demostrat per son humil col·laborador. Serveixi la mateixa explicació pels simpátichs lectors d'aquest setmanari.

Lo segon volúm de *La Febre d' Or*, que com lo primer se titula *La Pujada*, perque encara dura 'l moviment febrós, per no dirne bogeria, de la Llotja y de las societats de tota mena, vé á completar lo primer en punt al arrodoniment d' alguns caràcters: mercés al segon volúm podem apreciar ja 'l personatge principal, lo del corredor, dintre del quadro de *bolsistas* que per aquell temps formava en la societat barcelonina una especie d' aristocracia de cartó daurat, enlluernadora al primer cop de vista y de lluny com las decoracions dels teatros, conjunt llastimós de tontería, vanitat y desvergonyiment, mirada d' aprop.

Y en lo fondo d' aquest quadro, tocantse 'l sublim ab lo ridícol, veyem pendre forma y cos dos personatjes, altament simpátichs, la filla del corredor Gilet y 'l seu oncle Francesch. La primera revelant sota l' exterior frívol de la nena rica que surt del col·legi un cor sensible y afanyós d' enborratxarse ab las emanacions d' un afecte pur, que busca á casa del seu oncle Francesch; aquest, l' artista burleta,

l' esbojarrat pintor, descobrint en lo fondo de son cor una passió impossible per sa neboda.

¡Quinas escenas més delicadas se desenrotllan tan bon punt s' inicia aquesta lluyta interior que ni ella ni ell gosan demostrar-se! Aquets dos personatjes sols valen tot lo quadro.

Y no es pas que no 'n continga alguns altres de primer ordre. Las dúas senyoretas cursis, afrancesadas, per exemple, quals parlaments mitj francesos, mitj castellans, ab alguna que altra paraula catalana enlletjeixen lo llibre, tribut pagat al realisme, pero á nostre entendre ben malaguanyat tribut, perquè 'ns portaria un xich massa lluny semblant imitació extricta de la veritat. Si la obra ha estat escrita pels catalans, farà falta al cap d' avall, entre la darrera plana y l' index un vocabulari de las paraulas subratlladas, pera ús dels que no tingan la erudició llingüística del autor.

Ja saber que aquellas planas, lletjas y tot com son, donan més color als personatjes y més animació y veritat á las escenas. La inauguració de la torre y l' Hipódromo están magníficament descritas, admirablement presentadas. Pero encara hi ha quelcom de millor que una y altra escena: la descripció de la malaltia y mort de la sogra d' En Gil Foix y l' enterro de aquella bona velleta que, desde 'l comens de la narració pugnava pera fugir del escenari ahont vulgas no vulgas volia ferla presentar son gendre.

Difícil es en alt grau retratar los tipos que en aquest mitj social se mouhen, perque tot ell está de tal manera impregnat de ridicol que corre 'l risch de passar per caricaturista lo mellor fotógrafo. Aixís, caricatura sembla 'l notari, en Gil Foix, l' Eladi, son pare, tots los que fan la comedia dels grans capitals, comedia que tots presenciarem y que acabá en tragedia.

Sembla que ja En Gil Foix ha arribat al punt mes alt. La empresa ferrocarrilera que concebí En Rodón se realitzarà. Ha obtingut un gran triomf á Vilaniu, ahont en mitj de las festas ha sapigut la mort de la seva sogra. ¡Pobre dona! No haurá tingut lo disgust de presenciar lo daltabaix que sempre temia y que semblava pressentir poch temps avans de morir.

En resúm, lo segon volúm de *La Febre d' Or* nos ha satisfet més que 'l primer, que es dir molt, y 'ns deixa ansiosos de llegir lo tercer, que comensará la segona part. Hem sapigut ab verdader goig que s' ha tingut de posar ja á la venta la 2.ª edició. Es una distinció ben merescuda per l' autor, que 'l públich catalá no prodiga gayre. Lo felicitem corament.

T. POCH DE NEGRE.

SECCIÓ POLÍTICA

La discussió del Missatge de la Corona ha terminat ja en lo Congrés, havent obtingut lo Govern com es de costum, una notable majoria, que per aquestos casos es quant serveixen los aristòcrates *cunillets de guix* del ministerialisme conservador.

Lo pays, dels dias qu' ha durat la tan esperada pels polítichs discussió del Missatge, no ha sortit guanyanthi res de profit y per alguns del polítichs en cambi ha sigut encare mes trist lo resultat de tanta xarameca.

!Que no vullguin cambiar de sistema los polítichs madrilenys, ab tot y veurer que ni 'l pays, ni ells mateixos 'n surten guanyanthi alguna cosa;

¡Llástima de temps perdut pera tantas cosas que podrian ser útils.

Las elecciones municipales s' han verificat ja en tota Espanya, havent obtingut moralment la victoria los republicans.

Heus aquí 'l resultat del tan bescantat sufragi universal, portat per 'n Sagasta y admés d' en Cánovas per poguer pujar al poder lo avants possible.

Donan la rahó als republicans quant diuen que la majoria de la gent d' Espanya es republicana.

Quin monarquisme més arrelat lo dels senyors Sagasta y Cánovas que permeten en be dels seus respectius partis, que los enemichs de lo que tant pretenen defensar, obtinguin cada dia més victorias.

Y no cal que se 'ns digui que 'l triomf de 'ls republicans no era d' esperar, perque nosaltres ab tot y no ser monàrquichs, ni republicans, per creurer que baix lo règimen regionalista ó autonomista, abduas formas de govern poden ser bonas, si honradament respectan lo dret que tenen las regions espanyolas d' administrarse per si mateixas, sempre havem cregut, com creyan també los conservadors temps endarrera, que 'l sufragi universal tant individualista com s' ha plantejat en Espanya, no podia portar altre cosa qua 'l triomf dels partis extrems, per esser aquestos los que contan ab la massa bellugadissa y aprofitadora de tots los drets que se 'ls hi donan.

Pero una cosa es predicar y l' altra..... pagar 'l beurer.

Pera seguir la ficció de la política madrilenya y 'l *turno pacífico de los partidos* han implantat los monàrquichs la nova lley electoral y aquesta los hi ha demostrat la seva flaqueza de conviccions dinásticas.

La monarquia, que tant diuen estimar y defensar, los hi tindrà en compte quant hora siga.

..

Respecte á los que, polítichs de poblet, no 's fixaven temps endarrera, que al rebre y festejar als prohoms de la política madrilenya, 's convertian en humils é incondicionals adeptes á sas idees lliberals ó conservadoras, no 's queixin are si la sort los ha sigut adversa.

¿No aplaudian y 's declaravan partidaris de las tendencias politicas de sos ilustres jefes ab tot y portarnos l' un lo sufragi universal y admetrel l' altre per sos particulars interessos?

Donchs ara tenen la paga que mereixian.

Continuin sempre oficiant de *politiqueros*, incensant als *jefes ilustres* quant pretenen civilisarnos ab sa visita, que aquesta será la moneda ab que serán pagadas las sevas feblesas.

Y Deu vullgui que no sigui 'l pays qui al fi y al cap tingui que pagarlas.

Lo ministre de Foment, senyor Isasa, no contentantse ab la distinció que 's mereix per sa inútilitat demostrada en tots sos actes, desde que entrá en lo ministeri, ha sigut mereixedor d' un altre distinció ben diferent, al parlar un d' aquests dias en lo Congrés en los debats del Missatge.

Parlant del federalisme que, ¡pobre home, ben poch deu saber lo que significa! digué que en lo seu pays, Andalucía, s' enten per tal l'apoderarse de lo dels altres.

Sort va tenir que 'n Andalucía deu passar lo mateix que 'n Catalunya y demés regions espanyolas, que no tenen representants veraders en las Cortes de Madrit, que sino, no li haguera valgut lo puesto qu' ocupa.

¡Tractar de lladres als que defensen en una ó altre forma la federació espanyola y justament una tan gran inútilitat com lo senyor Isasa!

¡Bescantar d' aquesta manera una idea tan noble, tan elevada y progressiva, com la idea autonómica, fundantse no més en la tonteria de si al seu pays ho entenen d' aquesta ó de l' altra manera!

Vés quina culpa hi tenim nosaltres si al seu pays son una colla de Isasas.

Per cert que ab tot y voler blasonar de casi regionalistas, los conservadors, y de respectar lo que 's digne de respecte de las regions que tenen vida propia, tots van callar com un mort, essent necessari que 'n Nocedal, ab tot y ser un cadavre com li digué 'n Silvela, li piqués los dits al Isasa de mala manera, fent una calorosa defensa dels furs y dels drets de las regions d' Espanya que en mal hora los hi arreballa 'l dret de la forsa.

No es estrany per aixó que 'ls conservadors no diguessin cap paraula en defensa del regionalisme.

Al contrari si alguna cosa digué 'n Silvela, contestant á 'n Nocedal, va ser pera combatrer las tendencias autonómicas.

No hi poden fer més, son aixis.

Monárquichs, admeten lo sufragi universal que, digas lo que 's vullga, donará sempre 'l triomf als partidaris de la República.

Regionalistas, combaten á 'n Nocedal que defensa ab justicia 'l fuerisme y l' autonomia, consentint que estigui al seu costat 'l célebre Isasa que tracta de lladres als defensors del federalisme.

Proteccionistas, fent tractats ab los Estats Units que acabarán per entregar á Cuba, y perjudicant terriblement á Espanya.

Partidaris de las economías, y presenten uns presupostos ab ument de gastos que han d' acabar per arruinar d' una vegada al pobre Estat Espanyol.

Aixis se porta 'l partit conservador que tant blasona d' ordenat, justicier y respectuós en todas las sevas cosas.

Y si aixis se porta 'l conservador, que no farán los demés partits que mangonejan ó pretenen mangonejar alguna vegada las riendas del Estat.

¿Qué podém esperar donchs los que desenganyats de tanta farsa, vejem com encara hi ha qui, prou débil ó mal intencionat, preten ferse solidari ab sa política, de la malahida política dels partits d' Espanya?

Miseria, miseria y no més que miseria.

ANTICHS SISTEMAS ELECTORALS

Essent la verdadera base de tota societat civil, la primera societat de que forma part l' individu, la família, y no l' individu aïslat com ab un error manifest pretenen alguns utopistas; ja que l' home per son fi y per sas necessitats es irremissiblement sociable y deu viurer per lo tant necessàriament associat, d' aquí que al regular los drets polítics dels ciutadans s' els hagi de considerar en relació ab la família, ó siga la societat domèstica, y aixís tenir l' estat com una reunió de famílies y no d' individus.

En aquesta sòlida doctrina s' inspiraren sempre los autors de las nostras antigas institucions y usatjes. Aixís se sabia per las estadísticas quants "fochs", ó llars, contava Catalunya y no s' averiguá jamay quants individus, puig que d' aquest coneixement rès se n' esperava que utilisés á las contribucions, al servey de las armas ó al sistema electoral, que sempre 's feyan per llars ó famílies.

De manera que en Catalunya lo sistema electoral fou "universal", pera tots los "caps de casa", ó jefes de família. Tots los homes emancipats pel matrimoni ab títol de vehinat, tots pobres ó rics encara que sa posició los privés de contribuir en rès á las cargas de l' estat, per lo sol fet de regir los distins d' una família eran electors.

Al principi y quan encara no hi havia disposicions expressas regulant lo sistema de elegir als representants del poble, ja pera la administració comunal, ja pera portar sa veu á las Corts, se feya convocant lo Veguer ab públich pregó á tots los caps de casa que 's reuian en la plassa, y 'ls Concellers presidian desde un balcó ó del alt de l' escala d' un palau, segons lo lloch, elegintse los síndichs ó diputats lo mateix que 'ls demés cárrechs públichs, á "més veus", dels presents.

Pero prompte aquesta manera primitiva y per demés senzilla de practicar l' elecció, se feu difícil ja per la imponent reunió de electors que originá l' augment de població, ja també per havershi introduhit alguns abusos. Sent la antiga societat més zelosa que la actual de son decoro y del restabliment de la justícia, acudiren los mateixos pobles als prínceps de Catalunya per propia iniciativa en demanda de nous privilegiats que regulessin lo sistema electoral.

Ab acort del Concell de Cent de Barcelona, Joan I "lo cassador", otorgá 'l 23 de Octubre de 1387, un privilegi encaminat á establir un nou ordre de eleccions pera tots los cárrechs públichs, á fi de evitar disturbis y prevenir qualsevulga trampa. Lo procediment que aquest privilegi estatuhia era 'l sistema indirecte en que 's sortejavan algunas personas que feyan de compromissaris ó elegidors. Bó será donar una idea de las prácticas electorals á que dongué lloch aquest sistema.

Pera aixó relatarém lo que 's feya en Barcelona per ser més coneguts los datos referents á aquella capital y per haver sigut també la primera que practicá la elecció dels diputats pel nou sistema, que després s' aná estenent á las altrás poblacions per solicitarho los seus Concells respectius, haventho fet Manrssa en l' any 1500. Y aquí convé fer notar de la manera sensata ab que s' introduhían aquestas reformas polítiques, que seguint las tradicions de Catalunya s' anavan establint paulatinament en las poblacions que ho demanavan ó s' hi feya necessari per altrás circumstancias, y no pas com avuy dia que firmant una llei se fa menjar á tots los espanyols un mateix aliment encara que no 'l vulguin ó no estigan preparats pera rébre'l, ó no convinga á sa naturalesa. Tornant, donchs, á la

cuestió, quan los Concellers rebían la Carta real de Convocatoria á Corts, la feyan examinar per alguns prohoms y per los advocats del municipi á fi de cerciorarse de que estava escrita en los termes acostumats y tradicionals; en cual práctica 's veu la prudencia y rigorisme dels homes d' aquells temps, y que pot confondre als que diuen que la nostra monarquia era autocrática, ja que aquest sol detall que ni avuy s' observa en las repúblicas democráticas, posan en evidencia fins á quin punt lo poble tenia atribucions pera mantenir á ratlla la autoritat soberana, no tolerant ni 'ls mes infims actes dels prínceps que no estiguessen conforme á usatge y á las costums establertas. Aprobada la forma de la Carta real se reunía lo Concell, ó l' Ajuntament com diríam avuy, y 's procedía á la elecció d' una comissió ó cos de compromissaris, que 's feya de la manera següent: los Concellers, després de jurament, formavan una llista dels individus de las diferents classes en que estavan dividits, ó sia "ciudadans honrats," que comprenia cavallers, juristas, y metjes, "mercaders, artistas," y "menestrals." Fetas aqueixas llistas en las que constavan tots los electors y elegibles, s' extenían en papeletas los noms y anavan las classes successivament á dipositar sas papeletas en una urna. De cada classe y al devant de tots sos individus, un Conceller treya á la sort tantas papeletas com membres li corresponían pera formar lo cos de compromissaris, ahont hi tenian representació totes las clases socials. Constituhit que era y en unió ab lo Concell municipal, juravan en solemne sessió portarse bé y llealment en la elecció y 's verificava aquesta per medi de votació secreta, é immediatament se publicava 'l resultat.

Ara si 's considera que totes aquestas operacions se realisavan en l' espay de pocas horas, que no se sabia quins devían ser lls compromissaris fins al moment de ser designats per la sort y que desde llavors fins á ésser feta la elecció ja no eixian de la casa comunal, se tindrà per cert que no hi cabia trampa ni barateria y que per lo tant, resultavan elegidas aquellas personas que gosavan de més consideració y tenian majors garantias pera 'l més bon desempenyo de son càrrech.

Pero la previsió de nostres antepassats no para en aquets procediments rigorosos pera la designació de diputats, sinó, que preveyent que un cop elegits hi cabia encara la parcialitat ó las miras egoístas en la emissió del sen dictámen y del seu vot durant l' exercici de son càrrech, establí una Junta anomenada la "vintiquatrena," perque 's componia de vintiquatre individus, que estava en continuas relacions ab los diputats de la població, (1) los quals no podían realisar cap acte com á tals diputats, sens lo permís de la citada Junta, que además vigilava també si 'ls diputats per deixadesa s' olvidavan de defensar los interessos de la terra. Lo qual era ben diferent de lo que avuy succeheix, que després d' havernos explicat tots los miracles que en bé del país pretenen realisar á las Corts los candidats, una volta tenen l' acta á la butxaca, se 'n van á Madrid y ab l' ajuda del escambell de diputats procuran arreplegar encara que sigui no més que una escaletja per ahont xuclar lo turró del pressupost, y 'ls electors que s' vagin recreant ab lo record de las promesas fetas y no cumplertas; aixó al menos generalment parlant, pero bé tenim experiencia de que aixís es en la inmensa majoria dels cassos. Altrament, aquella Junta de la "vintiquatrena," era elegida á la sort y proporcionalment de totes las classes socials, per qual medi totes ellas contribuían á dirigir y assessorar al diputats.

Aquest procediment que havém explicat anteriorment es conegut ab lo nom de siste-

(1) Las poblacions tenian la facultat de nombrar tants diputats com tinguessin á bé, pero sigués quin volgués son número, no representavan tots junts més que un vot.

ma mixto de insaculació y de elecció, y á pesar de que se 'n practicá també un altre de insaculació exclusivament, es á dir, en lo qual los diputats eran senyalats directament per la sort, no 's pot menos de regoneixer majors ventatjas en lo primer. En efecte deixant la designació de diputats al etzar, podia succehir que recaigués en personas poch idóneas pera desempenyar tan important càrrech. En cambi en lo sistema mixto, tenim que 's sortejavan de cada una de las classes y de entre tots llurs individus los encarregats de votar al diputat, y al estil de lo que 's practica avuy ab los jurats, los compromissaris ó elegidors no se sabia quins serian fins al moment d' haverse de verificar la elecció. D' aquest modo era impossible tota connivencia ó parcialitat y essent lo 'cós de compromissaris vera representació de totas las classes socials y de tots los gefes de familia sens distinció de posició, lo procediment era eminenment democrátich; puig que com ja hem dit, tots los caps de casa per la sola condició de tals, eran electors y elegibles; qualsevulga podia sér designat per la sort pere formar part de la Junta elegidora, y ser elegit si gosava de bona reputació y general simpatias; de la "opinió,, que avuy se 'n diu.

Ara que 's reflexioni sobre aquell antich sistema altament práctic y estudiat pera que 'ls diputats elegits fossin la verdadera representació de las poblacions, la expressió de llurs interessos y llurs necessitats y encaminat á evitar que ni ja elegits poguessin corrompres, ó vendres, ú olvidarse de son comés, y que se 'l compari ab los actuals procediments. Particularment convindria que pensessin en aixó las classes treballadoras á qui 's volgué ilusionar ab lo flamant "sufragi universal,, y que ben prompte s' han de convéncer de que tant ab aquest "sufragi,, com ab qualsevol altre que 'ns dongui 'l parlamentarisme, tindrán los obres, com las altres classes, los diputats que 'ls "concedeixi,, 'l govern de Madrit, no 'ls que ells vullguin. Y encara gracias que 'ls que los hi concedeixen se 'ls mantinguin fidels perque ;Deu no guard d' aquella atmósfera empestada d' immoralitats!

Tal vegada no es molt lluny lo dia en que si volém que s' obri una nova era de ben-hauransa pera nostra infortunada Espanya no haguém de girar la vista á aquellas antigas prácticas y particularment al sistema que havém explicat, que sistentisa perfectament en aquestas paraulas que copiém per acabar, un diputat federal, don Serafi Olave:—Lo sistema mixto d' elecció é insaculació colocava, als que aspiravan al honor de ser representants del poble en la precisió de mercixerho per sos actes públichs, per sas virtuts, per son saber.... y contra 'ls quals rés lograven, per absoluta imposibilitat de ser exercits, lo caciquisme, intriga, favor ministerial, coaccions d' ofertas, amanassas, etc., etc., que no poden sér posadas en joch quant entre 10, 20, ó 30.000 electors ningú sab quins van á sér los 10, 20 ó 30 que constituhirán la comissió nominadora, comunicada desde 'l moment de serho, fins després d' haver elegit al diputat ó concejal que mereixi sa confiansa.

(Del *Setmanari Catalá* de Manresa)

BARCAROLA

I

Prop la platxa tinch, aymada,
preparada
ma barca per entrá al mar,
aném, nina, bella nina;
corra, vina
sens tardar.

Vina ab mi gaya donzella
la poncella
millor del celest jardí;
la nineta més hermosa
y xamosa
que vejí.

De la costa catalana,
flor galana
n' ets sens dubte del amor.
Vina ab mi videta mía,
dolsa aymía
del meu cor.

¿Véus la mar que rumoreja?
sent enveja
per la terra que 't sosté.
Vina prest, sense tardansa:
ma estimansa
't contaré.

¿Véus las onas qu' espurnejan?
s' espentejan
per venirte 'n á trovar,
boy deixant demunt la arena
la mullena
de la mar.

II

Dintre 'l mar dolsa esperansa
ma estimansa
ab plaher te vull contá.
Lo mateix qu' una aureneta,
ma barqueta
volará.—

Y lliscant damunt las onas
rundilonas,
la barqueta anava entrant,
vers al mar ab la doncella
fent parella
ab son aymant.

--Mira, mira, hermosa aymía,

prenda mía,
en las onas de cristall
reflexant ta fas divina,
millor nina
qu' un mirall.
Mira 'l mar que rumoreja,
bressoleja
ma barqueta en dolsa pau,
com las flors més delicadas,
per las pradas
l' aire suau.

Jo t' estim' nineta hermosa
ab febroso
il·lusió pura d' amor,
jo t' estim' videta mía,
dolsa aymía
del meu cor.

III

Ja lo sol s' en va á la posta,
y s' acosta
lo crepúscol vespertí.
Boguém fort bella estimada;
la vesprada
va á vení.

Boguém fort gaya doncella,
la més bella.
Boguém fort sense parar,
que la nit es arribada;
l' estelada
va á brillar.

No t' olvidis que suspiro
y deliro,
per ta imatge ab gran plaher.
que 'ts lo cel de ma esperansa,
benhauransa
de mon sér.

¿Véus la mar que rumoreja?
sent enveja
per la terra que 't tindrà:
en sas onas bella aymía
te voldría
bressolá.

Prop la platxa preparada
y estacada
deixaré ma barca ab plor,
per contarte al mar m' aymía,
altre día
mon amor.

IGNASI IGLESIAS.

CORRESPONDENCIA

Sr. Director de LO CATALANISTA:

Temps ha que no he remés á la Patria alguna d' aquellas notes que, si per una banda demostran l' anyorament, per altre donan á comprendre que es gran l' amor que un té á la simpática é inolvidable Catalunya.

Que á Catalunya l' estimo y l' estimo ab deliri, ningú pot negarmho; y com que quan un estima de veras á la Patria, no vol altre recompensa que véurela exaltada y plena de gloria; d' aqui es que mon afany no 's reduheix á altre cosa que á ferla coneixer á propis y á estranys, ponderar sas grandesas, y ferli ocupar lo lloch que li pertoca, y que tothom li fagi nó gracia sinó justicia. Aixó no deixa de costar disgustos, y més en un país en que tan poch se coneix la Patria Catalana. Més, aixís y tot, quan un veu coronats sos esforços y logra tapar la boca á tants incréduls sobre 'l particular, y á tants criticadors de las glorias catalanas; se dona per més que recompensat y pot dir ab orgull que compleix com á bon patrici lo que vaig prometre al despedirme d' ella en la «Associació de Católich» de Sabadell, es á dir que:

Sota d' alguna palmera
jo seré 'l teu trobador.

Si; soch lo seu trobador no sols á l' ombra d' alguna frescal palmera, sinó també á l' ombra d' algún casal en que 's reuneixen lo bo y millor de l' Habana, y per lo tant de Cuba.

Poch á poquet aniré explicant las mevas entremaliadas, que 'm sembla serán molt sovint. Varias ne tinch de contadas, y que, gracias á Deu, donan fruit, ó al menys, obligan á confessar la noble conducta dels fills de Catalunya. L' última conversa ó discussió, vaig sostenirla devant del Ilm. senyor Bisbe de l' Habana que aprobá mas rahons y confessá clarament la necessitat y utilitat del regionalisme.

No m' estench més sobre 'l particular, perque diu l' adagi *que hi ha més dias que llangonissas*.

Tocant al Catalanisme del' Habana, hi ha molt que dir, ó que desitjar. Es una llástima la manera com s' ha deixat caurer; y Deu vulgui, que no s' acabi d' estingir. En aquesta regió de Cuba, tot s' hi corromp, fins los sentiments més nobles.

Jo prou voldria refer lo decahiment dels catalans de Cuba, al menys dels d' aquesta banda; pero haig de respectar á un senyor de cara farrenya que li diuhen *Vómit*, y que m' está sempre amenassant, encara que jo li faig *la figa*. Se coneix que 'm vol fer tornar flemátich, puig m' obliga á fer *la vida del Burgés*.

Ab lo present envio un carinyós saludo á la Patria Catalana y á tots los amichs catalans.

Rebi l' afecte de son afem. amich y S. S.

JOSEHP CALONGE, ESCOLAPI.

Guanabacoa, 20 d' Abril 1891.

NOVAS

Resultat de las votacions de regidors verificadas dijous passat que 's publica en cumpliment de lo disposat por el art. 35 del Real Decret d' adoptació de 5 Novembre de 1890.

Districte 1.er—Secció 1.ª—Don Martí Peig Brujas, 74 vots.—D. Joan Cusidó Creus, 72 id.—D. Manel Ribot Serra, 39 id.—D. Enrich Turull Comadrán, 39 id.—Don Joan Plá Borrell, 3 id.—D. Pere Borgunyó Ravellat, 3 id.—D. Francisco Comadrán Lacambra, 1 id.

Secció 2.ª—D. Joan Cusidó Creus, 91 vots.—Francisco Comadrán Lacambra, 90 id.—D. Pere Borgunyó Ravellat, 56 id.—D. Joan Plá Borrell, 58 id.—D. Enrich Turull Comadrán, 10 id.—D. Manel Ribot Serra, 1 id.—D. Ramón Ubach, 1 id.—D. Martí Peig Brujas, 1 id.

Secció 3.ª—D. Martí Peig Brujas, 77 vots.—Don Francisco Comadrán Lacambra, 73 id.—D. Manel Ribot Serra, 31 id.—D. Enrich Turull Comadrán, 27 id.—D. Joan Plá Borrell, 5 id.—D. Pere Borgunyó Ravellat, 4 id.—D. Feliu Fonoll Saurina, 1 id.—D. Joseph Ferrán Casanovas, 1 id.

Districte 2.^{on}—Secció 4.ª—D. Joan Cabané Sans, 140 vots.—D. Antoni Durán Pelegrí, 140 id.—D. Lluís Carreras Puig, 29 id.—D. Joseph A. Durán Folguera, 28 id.—D. Feliu Comas Arnella, 7 id.—D. Joseph Ferrán Casanovas, 1 id.—D. Joan Plá Borrell, 1 id.—D. Enrich Turull Comadrán, 1 id.—D. Manel Ribot y Serra, 1 id.—D. Joan Sanmiquel Casablancas, 1 id.—D. Agustí Llonch Llobet, 1 id.

Secció 5.ª—D. Joan Cabané Sans, 102 vots.—Don Feliu Comas Arnella, 102 id.—D. Joseph A. Durán Folguera, 27 id.—D. Lluís Carreras Puig, 22 id.—D. Joseph Voltà Vivé, 5 id.—D. Antoni Durán Pelegrí, 4 id.

Secció 6.ª—D. Feliu Comas Arnella, 111 vots.—D. Antoni Durán Pelegrí, 111 id.—D. Lluís Carreras Puig, 24 id.—D. Joseph A. Durán Folguera, 24 id.—Vots perduts 3 id.

Districte 3.er—Secció 7.ª—D. Tomás Viladot Rovira, 99 vots.—D. Esteve Serra Verdaguer, 69 id.—D. Martí Peig Brujas, 1 id.—D. Joseph Trullàs Rigol, 1 id.—En blanc 1 id.

Secció 8.ª—D. Feliu Fonoll Saurina, 104 vots.—D. Esteve Serra Verdaguer, 31 id.—D. Tomás Viladot Rovira, 9 id.—D. Joan Sallarés Plá, 1 id.

Districte 4.^{rt}—Secció 9.ª—D. Joseph Trullàs Rigol, 64 vots.—D. Joan Sallarés Plá, 57 id.—D. Feliu Fonoll Saurina, 2 id.—D. Magi Puig Salas, 1 id.

Secció 10.—D. Magi Puig Salas, 114 vots.—D. Joan Sallarés Plá, 47 id.—D. Joseph Trullàs Rigol, 11 id.—D. Francisco Comadrán Lacambra, 1 id.—D. Feliu Fonoll Saurina, 1 id.

Districte 5.^{nt}—Secció 11.—D. Primitiu Rifà Suriñach, 134 vots.—D. Antoni Domech Llonch, 3 id.—D. Magi Puig Salas, 1 id.

Secció 12.—Primitiu Rifà Suriñach, 87 vots.—D. Tomás Viladot Rovira, 1 id.—D. Martí Peig Brujas, 1.

Aquest vespre tindrà lloch en nostre elegant teatre Principal una representació de l' ópera de Gounod *Faust*.

La direcció està á cárrech de D. Joaquim M.ª Vehils.

Forma part de la companyia la celebrada primera donna Sra. Gay, lo tenor senyor Pomer y lo conegut baix Sr. Faff.

Es d' esperar que 'l teatro se veurá sumament concorregut.

Lo passat dijous dia 14 fallesqué en aquesta ciutat la mare de nostre compatrici lo conegut industrial D. Joan Brujas y Pellisser, D.ª Monica Pellisser y Batlles. (A. C. S.)

Acompanyém á la desconsolada familia en lo just dol qu' experimenta per tan sensible com irreparable perdua.

A l' hora en que escribim aquestas ratillas nos asseguran que está gravíssim de la enfermetat que l' te postrat en lo llit nostre particular amich lo Rd. P. Joaquim Corominas, Rector dels Escolapis de nostra ciutat.

Fem vots porque Deu retorni la salut perduda al mestre y al amich.

Lo passat divendres, visitá nostra ciutat l' eminent y actual mestre director y concertador del teatro Liceo de la vehina Capital, D. Eduart Mascheroni.

Los amichs que varen anar á rebrel á l' estació, lo feren pujar á un cotxe y s' encaminaren á visitar varias fábricas d' abaix lo riu. Se l' hi prepará un brenar á la masia anomenada *ca 'n Sabater* y á dos quarts de 7 de la tarde se despedí de sos amichs en l' estació l' insigne mestre.

Avuy, demá y demá passat se celebrarán en l' Iglesia del PP. Escolapis las acostnadas cuarenta horas, exposantse S. D. M. á dos quarts de sis del matí, reservantse á las set de la nit. Durant los tres días d' exposició se cantarán solmnes ofícis á las deu del matí y á las sis de la tarde de cada día se cantarà un solemne trisagi.

Lo passat diumenje, diada del Aplech, contragueren matrimoni en la parroquia de Sant Feliu nostre amich D. Joaquim Brujas ab la distingida senyoreta Joaquina Sallarés.

Desitjem á n' els nous contrayents tota mena de felicitats en son nou estat.

Aquesta tarde tindrán lloch en Barcelona la poética y tradicional festa dels "Jochs Florals.", Segons se diu ha sigut guanyador de la *Flor natural*, nostre company da causa lo Sr. Novellas de Molins.

Lo "Gremi d' agricultors de Sabadell y sa comarca," ha distribuit fins la fetxa mes de 10.000 kilos de sulfat de coure y 500 sachs de sofre entre sos associats.

Aquest any sembla comensará á establirse un ofici solemne en la Iglesia de la Purísima Concepció en honor de la Sma. Verge de Riusech en lo tercer diumenje d' aquest mes; en conmemoració del *Aplech* que en dit dia se celebraba en la Iglesia de Sant Pau de Riusech.

Hora es ja que vegin despertantse las hermosas tradicions de la terra catalana, la tradició es la palanea per ahont deuen passar los que en camí de la llibertat vaigin.

Ha sigut nombrat Delegat del Partit de Sabadell de la Companyia general de segurs agrícoles a primas fixas contra las pedregadas, titulada *La Previsora*, D. Joseph Vilarrubias y Viada; lo nom de nostre amich es garantia de la confiansa ab que nostres viticultors poden assegurar sas vinyas contra las pedregadas, per medi de tan acreditada companyia.

Las festas del Aplech ha sigut aquest any mes concorregudas que de costum, per part de los forasters que han vingut a passar aquestos dos dias en la *Manchester* catalana.

Tant la típica festa dels aucells, com la concurrencia a la Salut, com tots los balls sens escició han sigut concorregudíssims, lo mateix que 'ls teatros y especialment en l'*Ateneo Sabadellés* que s' hi verificá 'l diumenge passat una solemne audició de la *Mam-zelle Nitouche* que sortí perfectament ajustada, y per cert que feya goig la sala del teatro, donchs que a més de ser plena a vessar, era escullidíssima la concurrencia.

Lo divendres passat obsequiá a son patró S. Isidro, lo "Gremi de Agricultors de Sabadell y sa comarca,, ab un solemne ofici en la Parroquia de la Puríssima Concepció.

Per falta d' espay no poguerem consignar en nostre últim número lo magnífich llibre que la Joventut Catòlica de Barcelona, ha dedicat a lo Rvnt. Dr. D. Feliu Sardá y Salvany, y que aquest Sr. regala a S. S. lo papa Lleó XIII.

Galanament convidats per son autor, l' esmentat Dr. Sardá, varém tenir lo gust lo ans-passat dissapte de veurer la magnífica edició políglota de *El liberalismo es pecado*. Aquest llibre traduït del castellá a catalá, vasch, francés, alemany, portugués, llatí é italiá, ostenta en la primera plana una bonica fototípia de la Verge de Murillo, orlada per lo distingit dibuixant Sr. Pascó. Cada plana ostenta una orla, reproducció dels principals monuments espanyols, deguts a la ploma y llapis del esmentat Sr. Pascó. Las planas que indican lo número del capítol, son magnífichs dibuixos a la ploma del reputadíssim dibuixant-poeta Apeles Mestres, y representa cada dibuix un assumpto bíblic. En l' enquadernació que es de *pelouche* purpra hi ha las insignias papals en or, plata y esmalt, sortit de l' argenteria de los germans Cabot, de Barcelona.

Verdaderament aquest llibre es una joia que honra moltíssim a los artistes catalans, al menos aixís va demostrarho l' escullit públich que aná visitar-lo lo diumenge y dilluns del passat Aplech que estava esposat en lo local de la Academia Catòlica de aquesta ciutat.

De Vetllada literari-musical modelo, pot calificar-se la que celebrá dilluns passat la Secció de Sant Lluís de la Academia Catòlica d' aquesta ciutat, baix lo programa que tinguérem lo gust d' anunciar en nostre darrer número.

Aquest calificatiu pot donársels'hi principalment per que reüní totas las condicions escencials que deurian tenir las festas de nostra terra ya que desgraciadament per funestas influencias y desviament de sentit comú havia passat a consuetut rutinaria celebrar-se disfressats de tal manera, que mes semblaban festas celebradas en pobles de Castella que dintre Catalunya.

Comensá donchs dita Academia y Secció de Sant Lluís repartir las invitacions-programa, escrita en catalá, y en llengua catalana fou llegit ab molta perfecció per lo jove Sr. Cendra, lo discurs d' obertura com també llegí no menos admirablement en nostra llengua

lo parlament de gracias lo jove Sr. Lladó, es á dir que tota la part que dirian oficial de la festa fou com aixís pertoca en llengua de la Terra.

De los demes treballs literaris, llegits tots per jovens de la mateixa secció, la major part foren en catalá y alguns en castellá, demostran aixís que las festas literarias no deuen cenyirse en una sola llengua, sino que 's deuen cultivar los idiomas mes usuals y mes comenients á cada regió.

Be pot per lo tant calificar-se de modelo aytal festa, en lo qual hi dominá tan bon criteri, tenint ademés que afegiri, que tots los treballs convergiant ab objecte de la diada y obsequiant á la Verge de la Salud llegits ab tanta perfecció, que tots los joves merexerent llarchs aplaudiments per la distingida y numerosa concurrència qu' omplenava de gom á gom lo magnífich saló como també mereixeren molts aplausos las pessas de música intercaladas, realizadas per un magnífich piano de cúa foren magníficament executadas per jovens de la mateixa Secció, distingirse com á notables y primarenchs artistas en lo violí, los Sr. Ramon Quer y Francisco Clapés.

Nostre aplauso á la Secció del Sant Lluís y á la Academia Católica, y en particular una coral felicitació al nostre insigne compatrici lo Dr. Sardá y Salvany consiliari de l' Academia, que ab tan acert y ab un zel y constancia infatigables conduceix aquell pomell de jovens per lo bon camí del amor á Deu y la Patria, qu' es lo camí mes dret que porta á l' home á la perfecció social.

Una poetisa alemanya acaba de publicar la traducció de setze de las principals composicions de Verdaguer. Hi hagut any en que tres distins professors s' han ocupat de la literatura catalana de las Universitats en Erlagen, Gottinga y Halle.

¡Quina lliissó pera 'ls nostres germans d' enllá del Ebro.!

Aquestos dias han arribat á Barcelona numerosos obrers de diferentas provincias d' Espanya, ab objecte de solicitar lo treball que han abandonat los huelguistas d' alguns oficis. Un número molt regular de dits obrers han trobat ja colocació.

La vetllada que organisaren diumenge passat los socis del *Foment Catalanista*, de Barcelona, estigué molt concorreguda.

Llegiren los senyors Planas, Cristies, Vilar, Bendicho, Oms y altres, varias composicions originals de nostres primers escriptors, sent lo alicient de la festa una joveneta, la senyoreta Arquer; la que en lo acordeon executá ab maestria las fantasias de las óperas *Carmen y Traviata*; sent molt aplaudida, tenint que tocar altra composició qual titol no recordém.

Lo senyor Bosch, executá al piano varias composicions de Gottschalt, Chopin y Litz obtenint molts aplaudiments.

Lo sarampió s' ha desentrotllat desde fa alguns dias ab molta intensitat, essent, segons parer de facultatius, de caracter benigne.

Dilluns, á Tarrassa, á dos quarts d' onze de la nit, 's iniciá lo foch en una quadra del

vapor dels senyors Blanco, Ubach y Solá, que devorà per complert lo continent y contingut de dit local, en lo que 's guardava un bon número de balas de llana, draps y cotons, propi de la fàbrica de Cots, Ubach y companyia. Las pèrduas materials se calculan en 35.000 pessetas aproximadament.

Durant l' Exposició de plantas y flors, que 's celebrarà en Barcelona, estaràn exposadas en una de las Salas del Palau de Ciencias las plantas de saló, entre las quals se trobaràn alguns curiosos exemplars. Altra de las salas se destinarà als certàmens de flors talladas, ocupantse lo restant del edifici ab los objectes de ceràmica, màquines y aparatos que no poden estar á la serena. També 's trobaràn exposats en dit Palau los instruments y aparatos pera l' examen de las plantas y 'ls plans llibres y memorias. En lo Saló de Sant Joan hi haurà una colecció de coloms missatjers que s' enjugaràn en dias determinats pera que se dirigescan á distintas provincias á fi de portar la noticia d' haverse inaugurat l' Exposició. Alguns de dits coloms arribaràn fins á Córdoba.

Un dels dias de la próxima setmana la "Lliga de Catalunya,, de Barcelona celebrarà una sessió literaria en honor als socis que hagin sigut premiats en lo Certàmen dels Jochs Florals d' avuy tarde.

Diu nostre estimat colega "*La Renaixensa*.,

"Una Comissió especial del Institut Agrícola Català de Sant Isidro, de la que formava part son president lo senyor marquès de Setmanat, passà avans d' ahir á Tarragona pera posarse d' acort ab la Subdelegació que te allí establerta, á fi d' acordar definitivament los locals d' exposició, concurs y camps d' experiencia necessaris pera la Reunió Agrícola que ha de celebrarse en aquella ciutat lo dia 5 de Juliol próxim. Dita comissió quedà molt satisfeta de la acullida que se li feu per part de la referida Subdelegació, així com per la de las Societats y Cassinos, quals salons oferiren ab gust pera 'ls diversos actes de la Reunió mencionada.,

Lo il·lustrat doctor Carrarach que en las funcions del Mes de Maria que 's celebren en la iglesia de la Mare de Deu del Pi havia deixat, per un motiu que alegà en la trona, da predicar en català pera ferho en castellà, mogut segurament després per son bon criteri y per las rahons ab que impugnaren aquell cambi los periódichs catalanistas, ha tornat á servir-se de nostra llengua pera sas hermosas prédicas. Lo felicitem per sa resolució y li desitjem imitadors.

Com anunciarem fa algun temps, lo ferm catalanista y erudit bibliògrafo don Antoni Bulbena y Tusell ha publicat la tradició catalana de la immortal obra de Cervantes.

L' enginyós cavaller don Quixot de la Manxa compost per Miquel de Cervantes Saavedra, traslladat á nostra llengua materna y en algunes partides lliurement exposat, es lo titol de la obra que modestament califica 'l senyor Bulbena assaig de la traducció, y que á mes dels amants de la lliteratura catalana, moltíssim han de agrahirli los immunerables cervantistas que hi han en totas las parts del mon, donchs coneixentse no més que una traducció catalana de la primera part de *Don Quixote* deguda al reputat arqueòlech don

Eduart Tàmaro avuy difunt, fa constar l' actual traductor que l' seduhi 'l propòsit de contribuir á que 's cumplic la profecia que feu son autor, dihent que *no hi hauria nació ni llengua hont no fos traduïda la sua obra.*

Conegut lo senyor Bulbena per son intens amor als tresors literaris dels nostres autors antichs, donchs los conreuhadors de las lletras catalanas deuen á ell la publicació de la crònica de Mossen Pere Tomich y de la més correcta edició de las obras d' Ausias March, quasi no cal manifestar que s' ha esforsat en donar á nostra llengua la forma mes castissa literaria possible, fent constar per endavant en atinat y conciensut prólech los motius que l' han induhit á emplear paraulas y expressions antigas ó poch usades en lo lleuguatje de avuy.

Per lo dit es mereixedor d' aplauso l' empresa de nostre distingit amich don Antoni Bulbena que com havem manifestat no li escatimarán pas los innumerables apassionats del *Don Quijote*.

La traducció catalana da que parlém, constituïeix un volúm en folio menor de mes de siscentas planas, correcta y clarament imprés, y que s' ha posat á la venda en las principals llibrerias al preu de quinze pesetas l' exemplar, fent constar lo traductor en una nota que sols se 'n han tirat 350, dels quals se 'n compten sols 25, ab la numeració corresponent sobre paper satinat superior.

Desitjem al senyor Bulbena que vegi ben aviat agotada la seva obra pera que no fassi esperar molt als amants de nostra literatura la publicació dels clàssichs catalans que anuncia tenir en preparació.

Al donarse compte dels premis otorgats per lo Jurat als expositors pel Concurs vitivinícola de Badalona, deixaren de continuarshi 'ls noms dels senyors Comas y Mayoral de Premiá de Dalt y de don Lluís Aguilera de Igualada: quins obtingueren respectivament diploma de Mérit y de Cooperació; lo senyor Comas per sas aradas y 'l senyor Aguilera per son exemplar de impressió de pámpol petrificat.

La *Gaceta* publica una real ordre declarant, despres de sentida la secció de Governació y Foment del Consell d' Estat, que 'ls regidors interins nombrats ab arreglo l' article 46 de la ley municipal no están incapacitats pera que se 'ls esculleixi en las eleccions del mes actual; que als regidors que acabaren en Juny de 1887 pot reelegirselshi en la renovació próxima, y que també poden ser elegits quins entraren en las eleccions parcials y deuen acabar en Juny próxim y quins han pertenescut á ajuntaments cual elecció s' hagi declarat nula.

La Associació Artístich-Arqueològica Barcelonesa ha acordat regalar al Excelentíssim é Ilustríssim senyor Bisbe de Vich la medalla de la societat, en atenció als mols é importants serveys prestats per dit Prelat al Art y á la Arqueologia. Dintre de pochos días anirà á Vich una comissió de la Junta Directiva de la Associació pera entregar la medalla al Ilm. Dr. Morgades.

S' ha publicat lo primer quadern de la obra "Galería de Catalans Ilustres,, que contindrà copias de tots los retratos existents á Casa de la Ciutat de Barcelona. Aquest quadern porta l'retrato del literatè historiador Capmany, al que acompanyan uns apuntes biogràfichs deguts á don Joseph Narcís Roca.

Prometen ser molt animadas las próximas carreras de caballs que tindrán lloch en l' Hipódrom de Barcelona en los dias 17, 21 y 24 del actual. Se troban matriculats pera aquestas carreras los caballs següents: Del dush de Fernan Nuñez: Diva, Nordcap, Dalmio, Plum-Pudding, Partenza y Donald; del senyor marquès de Villamajor: William, Candelaria, Bubí, Bellona, Gasconne Dora, The Swallow y Almaviva; del senyor Garey: Parnell Ermitaño, Wickan, Rosa, Athol, Mario II y Caulino II; de don Higini de Rivera, Fadrineta; del senyor comte de Sobral: Rosini y Rosina; del Mr. Cantier: Dor y Calcalets; del comte d' Espous de Paul: Bois, Robert, Damarán y Biarritz de Mr. Vidal Estort: Bettina, de Mr. Barrau: Prédestiné y Rêve d' Amour.

Además hi ha matriculats pera las carreras militars: Dos caballs del regiment llancers de Borbon, dos de cassadors Tetuán, un de llancers Sagunto, un de cassadors Mallorca y un de artillería.

La Agrupació regionalista de Reus en la renovació del Consell resultaren elegits per unanimitat de vots los següents senyors.

President don Pau Font y de Rubinat.

Vis-president don Anton Pascual y Cugat.

Vocals don Robert Grau y Sanguenís.

„ don Pau Abelló y Boada.

„ don Joseph Gambús y Anguera.

„ don Francisco Benavent y Capdevila.

Secretari don Victor Fargas.

S' acordá també que l' Consell se constituheixi legament, quedant facultats los novament elegits pera procedir á la confecció del oportú reglament ab lo cual un cop aprobat quedarà constituïda en aquella ciutat un organisme que representi en lo camp polítich las modernas teorías particularista

ANUNCIS PARTICULARS

OBRA NOVA

HA SORTIT LO PRIMER Y SEGON VOLUM

DE

La Febre d' Or

Novela de costums del nostre temps per

NARCÍS OLLER

Se ven en las principals llibrerías y centres de suscripciones,
á 3 pessetas

Imprempta y Enquadernacions de J. Comas, Madoz 31 y 35 y Sol 138, teléfono n.º 46.—SABADELL